

ПЕРСПЕКТИВИ ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ ЕКОЛОГІЧНО СПРЯМОВАНОЇ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.

Подлесна В.Г.

Основними елементами сучасного економічного механізму природокористування в Україні являються збори за використання природних ресурсів і забруднення навколишнього природного середовища, система фінансування природоохоронної діяльності, деякі податкові пільги, відшкодування збитків, які пов'язані з порушенням відповідного законодавства.

Щодо екологічних зборів, то протягом 2000-2004 рр. частка фактично сплачених екологічних зборів у загальній сумі пред'явлених значно збільшилась (табл.1):

Таблиця 1- Екологічні збори протягом 2000-2004 рр.

	Роки				
	2000	2001	2002	2003	2004
Екологічні збори, пред'явлені суб'єктам господарювання, млн.грн	234,4	239,1	226,2	272,2	339,9
Частка фактично сплачених екологічних зборів у загальній сумі пред'явлених, %	35,9	63,7	68,0	84,5	87,0

Збільшення частки фактично сплачених екологічних зборів у загальній сумі пред'явлених є позитивною тенденцією, але виключно фіскальна спрямованість цих зборів не сприяє ефективному використанню природних ресурсів і екологізації суспільного виробництва.

Система фінансування природоохоронної діяльності в Україні представлена такими джерелами фінансування: державний бюджет, місцеві бюджети, фонди охорони навколишнього природного середовища, власні кошти підприємств. На загальнодержавному рівні природоохоронна діяльність фінансується з двох централізованих джерел: 1) Державним бюджетом, відповідно до розділу "Охорона навколишнього природного середовища", 2) Державним фондом

охорони навколишнього природного середовища. Державний фонд охорони НПС з 1998 року було включено до складу Державного бюджету, а місцеві фонди - до складу місцевих бюджетів.

Використання коштів Державного фонду охорони НПС не є гнучким і обмежується наданням безповоротних грантів. Щодо місцевих фондів охорони навколишнього природного середовища, то в переважній частині вони незначні за обсягом коштів з причини їх розпорошеності і не здійснюють багатовартісних природоохоронних заходів.

Найбільшу питому вагу у загальній структурі витрат на охорону навколишнього природного середовища мають власні кошти підприємств, організацій [1,2].

Головним недоліком економічного механізму природокористування в Україні є те, що він оперує переважно інструментами, які змушують обмежувати природоруйнівну діяльність, а не стимулюють екологізацію господарської діяльності.

Зважаючи на сучасні обсяги екодеструктивного впливу господарської діяльності на навколишнє природне середовище перспективним є розвиток екологічно спрямованої господарської діяльності, яка є важливим чинником розвитку природоохоронної й екологічної діяльності й одночасно є її фінансовим донором. Для успішного розвитку такої діяльності необхідним є формування економічного механізму екологічно спрямованої господарської діяльності. Основою такого механізму може бути вже існуюча вітчизняна методологічна база, а також закордонний досвід в галузі розв'язання екологічних проблем. Основним завданням формування економічного механізму екологічно спрямованої господарської діяльності є удосконалення існуючих регуляторів, яке здійснюється одночасно з розробкою і впровадженням у практику нових ринкових інструментів екологічного регулювання.

Список літератури

1. Основи екології. Екологічна економіка та управління природокористуванням: Підручник/ За заг. ред. д.е.н., проф. Л. Г. Мельника та к.е.н., проф. М. К. Шапочки.- Суми: ВДТ "Університетська книга", 2005.- 759 с.
2. Статистичний збірник "Довкілля України". - К.: Держкомстат; 2005.- 260 с.